

Apspriestas inovatīvas idejas apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanai

Konference “Radīt labāk, lietot ilgāk – atkritumi kā resursi Latvijā!” koncertzālē “Cēsis” aizvadītās nedēļas izskaņā, 1.martā, pulcēja ievērojamu skaitu ekspertu un ražošanas uzņēmumu pārstāvju, kas ikdienas darbā strādā ar atkritumu pārvaldības jautājumiem vai ir saistīti ar atkritumu apsaimniekošanu. LIFE integrētā projekta “No atkritumiem uz resursiem” konference kalpoja kā platforma, apvienojot līdz šim projektā gūtos secinājumus un ekspertīzi ar ikdienas pieredzi atkritumu pārvaldības jomā. Kopīgiem spēkiem tika meklēti risinājumi aktuālākajiem izaicinājumiem. Pasākums notika Vidzemes inovāciju nedēļas norises laikā.

Latvijā joprojām ir liels atkritumu apjoms, kas tiek apglabāts poligonos. Lai samazinātu negatīvo ietekmi uz vidi, ir jāveicina atkritumu šķirošana un pārstrāde. 2022.gadā Latvijā kopējais radītais sadzīves atkritumu apjoms ir 865,6 tk. tonnas. Savukārt pārstrādei sagatavotais atkritumu apjoms 2022.gadā tuvojās 50%, bet vēl 2021.gadā bija 44,1%. Eiropas Savienības nospraustais mērķis ir līdz 2025.gadam sagatavot pārstrādei 55% no gadā radītajiem sadzīves atkritumiem. Līdz ar to nepieciešams rast jaunus risinājumus atkritumu pārvaldībā un jāveicina atkritumu dalīta vākšana un pārstrāde, kā arī jāsamazina radīto atkritumu apjoms.

Pirmā konferences daļa tika veltīta ražošanas sektoram. Ar ziņojumiem par projekta aktivitātēm eksperti rosināja Latvijas uzņēmumus ražošanas procesam pieiet radoši un ar atbildību. Biedrības "Cleantech Latvia" pārstāvis Zigmārs Brunavs savā ziņojumā uzsvēra, ka industriālā simbioze starp ražošanas uzņēmumiem ne tikai samazina ietekmi uz vidi, veicinot resursu un ražošanas blakusproduktu atkārtotas izmantošanas iespējas, bet arī veicina reģiona ekonomisko izaugsmi, radot jaunas darbavietas un stiprinot uzņēmumu konkurētspēju. Biedrība "Cleantech Latvia" projekta "No atkritumiem uz resursiem" gaitā ir izveidojusi industriālās simbiozes platformu "Sinergia.lv" un šajā pavasarī sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti, SIA "ZAAO" un Cēsu novada pašvaldību uzsāks akcelerācijas programmas īstenošanu, sniedzot apmācības, mentoringu un finansējumu jaunu industriālās simbiozes procesu veidošanai starp uzņēmumiem.

Aija Caune no SIA "Zaļā josta" savā ziņojumā par ražotāju atbildības sistēmu minēja, ka ražotājam jādomā arī par sabiedrības izglītošanu par atkritumiem, to savākšanu, pārstrādi vai videi draudzīgu iznīcināšanu. Pērn tika ieviesta cigarešu ražotāju atbildības sistēma, paredzot, ka tabakas izstrādājumu ražotājiem finansiāli un organizatoriski jāatbalsta efektīva to atkritumu savākšana, kas radušies, apgrozībā laižot savas vai ievestās preces. Vienlaikus šajā sistēmā lielu lomu ieņem pašvaldības un atkritumu apsaimniekotāji.

Konferences dalībniekiem, kuru starpā bija arī vairāki būvniecības un būvmateriālu ražošanas uzņēmumi, vērtīgs bija biedrības "Latvijas Būvuzņēmēju apvienība" pārstāves, DGNB konsultantes Brigitas Ķirules-Vīksnes ziņojums par esošo situāciju būvniecības atkritumu aprītē. Biedrība projekta norises laikā veic vadlīniju dokumentu izstrādi un pilotēšanu aprites risinājumiem būvniecības procesam un materiālu plūsmām.

Paneldiskusijā piedalījās Latvijas uzņēmumu pārstāvji no SIA "TENACHEM", SIA "TOLMETS Vidzeme", SIA "Balticfloc" un SIA "Valmiermuižas Alus", kā arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas. Paneldiskusijā tika secināts, ka Latvija ir panākusi būtisku progresu ceļā uz ilgtspējīgāku atkritumu apsaimniekošanu, īpaši izceļot depozīta sistēmas ieviešanu Latvijā. Dalībnieki secināja, ka depozīta sistēma atspoguļo arī birokrātiskos šķēršļus, kas rezultējas ļoti lēnā jaunu procesu un inovatīvu valsts mēroga ideju ieviešanā. SIA "Valmiermuižas Alus" saimnieks Aigars Ruņģis atzinīgi vērtēja depozīta sistēmu dzērienu glāzēm, kas festivālos un pasākumos kļūst arvien populārāka, taču joprojām pircēju starpā nepietiekami pieprasīta, jo nav tik ērta. Tomēr arī šī jaunā depozīta sistēma dzērienu glāzēm rada izaicinājumus uzņēmumiem

ar skaidras un bezskaidras naudas apriti un uzskaiti pasākumos.

Konferences otrās daļas tēma bija veltīta atkritumu ceļam no patērētāja – atkritumu radītāja līdz atkritumu apsaimniekotājiem. Tika prezentētas vairākas projektā īstenotas uz lietu un resursu atkārtotu izmantošanu vērstas inovatīvas platformas. Platformu LietoVelreiz.lv projekta gaitā ir izveidojusi biedrība “Zero Waste Latvia” sadarbībā ar biedrību “Zaļā brīvība”. Platformas mērķis ir mudināt sabiedrību iesaistīties aprites ekonomikā, sniedzot alternatīvas jaunu preču iegādei. Platformā var atrast preces nomai, bezmaksas vai lētas lietotas preces un meistaros preču remontam. Savukārt SIA “Eco Baltia vide” projekta gaitā šī gada februārī Rumbulā atklāja elektrotehnikas remontdarbnīcu “Lab!”, kurā pieredzējuši elektromeistari veic iekārtu stāvokļa diagnostiku un remontu. Šīs prezentācijas rosināja diskusiju par dažādu lietu remonta meistaros trūkumu valstī. Remonta prasmju apguves veicināšanai vajadzētu kļūt par svarīgu valsts izglītības fokusu, ja mēs vēlamies mudināt un arī atbalstīt cilvēkus lietot ilgāk. Kā piemēru biedrības “Zero Waste Latvia” valdes locekle Maija Krastiņa minēja, ka Rīgā ir zināms tikai viens lietussargu remonta meistars, un cilvēkiem dažreiz pat neienāk prātā, ka arī šādu precī iespējams prasmīgi saremontēt un turpināt lietot.

Lai pilnībā pārietu uz aprites ekonomikas modeli, ir jāturpina pilnveidot atkritumu dalītā vākšana to rašanās vietā, jāattīsta pārstrādes infrastruktūra, jāizglīto sabiedrība par tās lomu un iespējām atkritumu novēršanā un daudzuma samazināšanā, un jāmudina uzņēmumus izmantot otrreizēji pārstrādātus materiālus, kā arī jāpieņem lēmumi, kas veicina aprites principus “samazināt, atkārtoti izmantot, pārstrādāt”. Sadarbojoties, Latvijai ir iespēja radīt ilgtspējīgus risinājumus, kas ir labvēlīgi gan videi, gan ekonomikai.

Projekta “No atkritumiem uz resursiem” gaitā ar mērķtiecīgiem pasākumiem tiek samazināta atkritumu rašanās, veicinot resursu otrreizēju izmantošanu, pilnveidojot atkritumu plūsmas kontroli, samazinot negatīvo ietekmi uz vidi un mazinot oglekļa emisijas ekonomikas pēdas nospiedumu. Skatīt projekta brošūru.

LIFE integrētais projekts “Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju” (LIFE Waste To Resources IP, LIFE20 IPE/LV/000014) ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības LIFE programmas un Valsts reģionālās attīstības aģentūras.

Šī informācija atspoguļo tikai LIFE Waste To Resources IP projekta partneru viedokli, un Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra neatbild par to, kā tiek izmantota šeit paustā informācija.

